

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
UČITELJSKI FAKULTET U OSIJEKU
DISLOCIRANI STUDIJ SLAVONSKI BROD
IZVANREDNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I
OBRAZOVANJE

Monika Markotić

SVJETSKI DAN ZAŠTITE ŽIVOTINJA 4. LISTOPADA

ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

UČITELJSKI FAKULTET U OSIJEKU

DISLOCIRANI STUDIJ SLAVONSKI BROD
IZVANREDNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I
OBRAZOVANJE

Monika Markotić

SVJETSKI DAN ZAŠTITE ŽIVOTINJA 4. LISOPADA

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Ekološki odgoj u dječjem vrtiću

Mentor: Irella Bogut

Student: Monika Markotić

Matični broj: 414

Slavonski Brod

Srpanj, 2018

SAŽETAK

Svjetski dan zaštite životinja obilježavamo četvrtoga dana u mjesecu listopadu. Važnost ovog dana potrebno je naglasiti našim najmlađim članovima društva. U svijetu, pa tako i u Hrvatskoj je veliki broj zaštićenih životinjskih vrsta. Mnoge od njih su ugrožene. Te životinje su važan dio ekološkog sustava, kao i sve ostale životinje. Djecu je o njima važno educirati kako bi vodili brigu o okolišu. Od najranije dobi graditi odnos djece prema svim životinjama, jednako kao i odnos prema ljudima. Kroz edukativne programe i razne igre možemo približiti životinjski svijet našoj djeci i njihove umove obogatiti novim znanjima o živim bićima. Ugrožene ili ne, životinje imaju svoja prava, posebnosti i ulogu!

ABSTRACT

The fourth day of June is World's animals protection day. It is important to emphasise the meaning and importance of this day to the youngest members of our society. In the world, many of them are endangered. Those animals play an important role in ecology system as every other animal species does. It is important to educate kids about taking care of the environment. Since their earliest age, kids evolve their relationship with animals the same way they do with people. We can demonstrate zoolife to our children and enrich their knowledge with new facts about living being through educational programmes and various games. Endangered or not, every animal has it's rights, specificities and role!

SADRŽAJ

UVOD

1. POVIJEST.....	2
2. UDRUGE ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA.....	3
3. ZAŠTIĆENE ŽIVOTINJE.....	4
3.1. Golema želava.....	4
3.2. Panda.....	5
3.3. Sibirski tigar.....	6
3.4. Ćuk.....	6
3.5. Apolon.....	7
3.6. Dobri dupin.....	7
3.7. Vidra.....	8
3.8. Čovječja ribica.....	8
4. ŽIVOTINJE KROZ KREATIVNI RAD I IGRU.....	9
4.1. Žablji orkestar.....	9
4.2. Vrabac.....	9
4.3. Priča mame vrapčice.....	9
4.4. Pasja top lista.....	9
4.5. Dlakavi pauk.....	10
4.6. Pravimo saće.....	10
4.7. Istražujemo med.....	11
4.8. Kokoš, pile i pijetao od kaširanih jaja.....	11
4.9. Slikanje pilića prstima.....	12
4.10. Leptir- slikanje dlanovima.....	12
4.11. Vesela farma.....	12
4.12. Pravimo akvarij.....	12
5. UDOMLJAVANJE I BRIGA O ŽIVOTINJAMA.....	13
6. HRVATSKA PO BIORAZNOLIKOSTI PRVA U EUROPI.....	14

6.1. Trećini ugroženih vrsta prijeti izumiranje.....	14
6.2. Sve više Hrvata odbacuje krzno i kožu.....	14
ZAKLJUČAK.....	16
LITERATURA.....	17

UVOD

Predmet ovoga istraživanja jesu životinje. Glavna tema jest 4.listopad, Svjetki dan zaštite životinja. Ovu temu sam odabrala motivirana ljubavi prema djeci i životinjama. Cilj mi je izdvojiti neke od ugroženih vrsta te proširiti znanje na tom području, kako bih u radu sa djecom bila što uspješnija i inovativnija. U ovom radu iznjeti ću svoja dosadašnja znanja te nova znanja i metode. U izradi rada koristila sam se stručnom literaturom i vodila se dosadašnjim iskustvima u radu sa djecom. Upoznavajući načine na koji funkcioniraju i njihovu perspektivu, shvatila sam važnost edukacije djece o prirodi, flori i fauni. Svijet ostaje na mladima, s toga oni moraju zavoljeti Zemlju i bića koja hodaju po njoj. Životinje mogu pomoći u razvijanju i pokazivanju emocija u djece. Također, brigom o životinjama, djeca stvaraju radne navike i svoje obaveze počinju shvaćati na drugačiji način. Ako oni shvate potrebe životinja i njihovu važnost, svijet će biti bolje mjesto za život. Kroz ovakvu edukaciju se podiže razina svijesti u djece, a to će se u budućnosti rezultirati poboljšanjem života i životne kvalitete bilo koje zajednice na Zemlji.

1. POVIJEST

Prvi put Svjetski dan životinja spominje se 1924. u zahtjevu njemačkog pisca Heinricha Zimmermanna. 1929. u Beču se održao treći Međunarodni kongres zaštite životinja. Ondje je prihvaćen popis zahtijeva, te je posljednja točka zahtijeva bio Dan zaštite životinja. Na konvenciji ekologa u Firenci 1931. proglašen je Svjetski dan zaštite životinja. Datum 4. listopada je simbolično odabran, jer se taj dan obilježava svetkovina zaštitnika životinja, sv. Franje Asiškog.

Slika 1. Sv. Franjo Asiški sa životinjama

2. UDRUGE ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA

Organizacije koje se bave zaštitom životinja i promicanjem zaštite i prava životinja. Najčešće promiču vegansku prehranu, te ekološki način života. Neka od udruženja za zaštitu životinja u Republici Hrvatskoj su:

Prijatelji životinja – nevladina udruga za zaštitu životinja, osnovana 2001. godine u Zagrebu.

Noina arka – nevladina udruga, registrirana 1993. godine. Pomažu napuštenim životinjama.

Šapica – neprofitna udruga, istih ciljeva kao i prthodne, osnovana 2006. godine u Zapešiću.

Udruga pobjede – Osijek

Udruga za zaštitu životinja Đakovo – Đakovo

Udruga za zaštitu životinja Split – Split

Slika 2. Kućni ljubimci

3. ZAŠTIĆENE ŽIVOTINJE

Zaštićene vrste su najčešće one koje su veoma rijetke ili njihovom opstanku prijete ekološka nepogoda. Nadasve su specifične i obitavaju u neobičnim staništima koja odgovaraju njihovim životnim uvjetima. Djecu najčešće zanimaju pitanja *Kako?/Zašto?*. U sljedećim poglavljima iznjeti ću najzanimljivije činjenice o rijetkim životinjama i objasniti neke od dječijih nedoumica.

3.1. Golema želva

Golema želva (*Chelonia mydas*) je morska kornjača. One žive do 50 godina, a spolno zrele postaju sa 10 godina. Imaju specifičan način ishrane. Tek izležene male želve su mesožderi, dok su na primjer starije kornjače biljojedi. Golema želva prijeđe velike udaljenosti i možemo ju naći u svim tropskim i subtropskim oceanima.

Slika 3. Golema želva

3.2. Panda

Panda je jedna od najugroženijih vrsta, često je simbol svih ugroženih vrsta. Nastanjena je u Kini. Miroljubivi je medvjed i hrani se isključivo bambusovim mladima. U svijetu postoji samo 600-tinjak panda koji žive na slobodi. Do 14 sati dnevno provedu haneći se. Navodno nisu zainteresirane za reprodukciju pa to također doprinosi smanjenju broja jedinki.

Slika 4. Pande

3.3. Sibirski tigar

Sibirski tigar je najveća divlja mačka na svijetu. Nastanjuje sibirske šume. Gotovo je istrijebljen krivolovom. Ubija ih se zbog crvenkastog krzna sa crnim prugama.

Slika 5. Sibirski tigar

3.4. Čuk

Ptica aktivna isključivo noću, rasprostranjen je u Europi, Aziji, a zimuje u Afričkoj Sahari. Njihov plijen su životinje koje ne uspiju naći noćno sklonište. Hvata ih nožnim kandžama u letu. Prednost mu je što ima istančan noćni vid.

Slika 6. Čuk u mirovanju

3.5. Apolon

Apolon je zaštićena leptir iz porodice lastinrepaca. Bijela krila promjera 6 cm krase crni obrub i crveno crne pjege. Leti krivudavo kao da ide sa cvijeta na cvijet.

Slika 7. Apolon

3.6. Dobri dupin

Najinteligentnija životinja i vjerovatno najomiljenija morska životinja. Dupin je sisavac, iz tog razloga nije stalno pod vodom jer udiše kisik iz zraka.

Slika 8. Dobri dupin

3.7. Vidra

Vidre imaju mekani Isoj krzna koji ih štiti od vode i grije ih. Vitkih su tijela i kratkih udova. Imaju plivaće kožice koje im omogućavaju brzo kretanje u vodi. Zanimljivo je da vidra mora uhvatiti 100 grama ribe u jednom satu kako bi prikupila dovoljno energije za boravak u hladnoj vodi.

Slika 9. Vidra

3.8. Čovječja ribica

Lat. *Proteus anguinus*, je endem Hrvatskog primorja. Spada u skupinu vodozemaca I teži svega 17 grama. Živi u podzemnim vodama I mračnim špiljama na određenoj temperaturi. Diše plućima I kožom ali zadržala je čupave škrge na glavi.

Slika 10. Čovječja ribica

4. ŽIVOTINJE KROZ KREATIVNI RAD I IGRU

4.1. Žablji orkestar

Potrebni materijal: rebrasti karton i plastične žlice

Strugajući žlicom po kartonu u istom smjeru, djeca proizvode zvuk nalik na kreketanje. Dio djece nadopunjava zvuk ritmičkim izgovaranjem rega – rega, a ostatak djece ritmičkim izgovaranjem kre – kre.

4.2. Vrabac

Materijal: role toaletnog papira, škare, kolaž-papir, tkanina, perje, ljepilo i čačkalica

Izrada: Izrezati rolu u dva kolutića te ih zaljepiti jedan na drugi. Izrezati detalje od tkanine ili kolaža, zatim nalijepiti na tijelo, te dodati perje za krila. Vrapca pričvrstiti na štapić za ražnjiće kako bi se kasnije koristio za scenske igre.

4.3. Priča mame vrapčice

Posjednite djecu u krug oko vas, zatim recite neka zamisle da ste vi njihova mama vrapčica, a oni mali vrapčići. Pričajte im klasične priče ili bajke tako da u svaku rečenicu ubacite jedno ili dva živ-živ. Potaknite djecu da i oni pričaju priče na isti način.

4.4. Pasja top lista

Potrebno je iz časopisa izrezati sličice pasa raznih pasmina. Za svako dijete pripremiti po dvije kosti izrezane od papira. Kosti će koristiti za glasovanje u izboru najljepšeg psa. Voditelj pokazuje jednu za drugom slike pasa, zatim slaže slike na pano. Ispod svake slike stoji jedna kutija u koju djeca stavljaju glasove (kosti).

4.5. Dlakavi pauk

Materijal: malo klupko tamnije vune, čupava žica tamne boje, pištolj z aljepilo, par gotovih plastičnih očiju

Izrada: Završetak klupka vune uvućemo prema unutra da se klupko ne odmotava. Četiri duža komada čupave žice koje imaju ulogu nožica provučemo kroz klupko i zalijepimo. Krajeve nožica blago savinemo prema gore i na klupko zaljepimo oči.

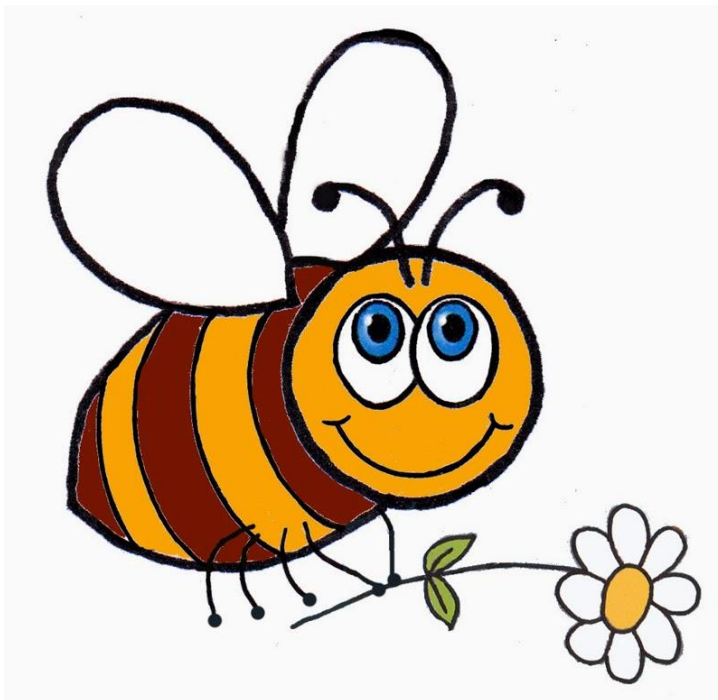

4.6. Pravimo saće

Od hamera izrezati šesterokuta koliko ima djece u skupini. Svakomu djetetu dati po jedan šesterokut. Oni su pčelice koje svoj šesterokut ukrašavaju po želji. Kada svi završe, šesterokute na panaou složimo u jedno šareno saće.

4.7. Istražujemo med

Svako dijete na mali tanjurić dobije žličicu meda. Djeca smiju med promatrati povećalom, njušiti ga, dodirivati prstima i jesti. Zadatak je da svatko sazna što više o pčelinjem proizvodu i ispriča svoja saznanja ostalima.

4.8. Kokoš, pile i pijetao od kaširanih jaja

Materijal: dva veća kaširana jaja , dva manja kaširana jaja, jedno manje žuto kaširano jaje (pile), šest polovica pistacije obojene narančasto, tri para očiju

Izrada: Tijelo napraviti od uspravnog ili položenog jajeta, poravnamo dno, udubimo vrh jajeta i sa strane zaljepimo stopala od polovica pistacija. Glavu (položeno jaje) zaljepimo na udubljeni vrh tijela u suprotnome smjeru od tijela. Blago zaoblimo trokutiće i zaljepimo kljun. Za rep napravimo 3 boje uskih vrpce dužine 7 cm.

4.9. Slikanje pilića prstima

Materijal: bijeli papir, žuta tempera, narančasti flomaster, crni flomaster

Izrada: Uroniti kažiprst u žutu temperu i ostaviti otisak na papiru po želji. Kada se tempera osuši, žute otiske djeca pretvaraju u piliće tako da im do crtaju kljun, oko i noge.

4.10. Leptir – slikanje dlanovima

Materijal: bijeli papir A3 formata, tempere u tri boje

Izrada: Na podlogu staviti dvije do tri boje, razliti ih u dugu. Djeca urone dlan u boju I na papiru osavljaju otisak dlana (2 puta na lijevoj i 2 puta na desnoj strani. Kada se tempera osuši, nacrtati tijelo i ticala.

4.11. Vesela farma

Neka djeca u vrtić ponesu najdražu plišanu igraču (životinju npr, medo, zeko...) Sve plišane igračke neka okupe i naprave jednu zajednicu i urede poput farme. Svako dijete u skupini predstavlja svoju životinju i predlaže kako će se brinuti o njoj na farmi.

4.12. Pravimo akvarij

Materijal: kartonska kutija, prozirna folija, škare, nož, flomasteri, selotejp

Izrada: Izrežemo kartonsku kutiju i ostavimo samo kostur kutije. Na foliju nacrtamo ribice, alge, školjke... Zaljepimo oko rubova kutije.

5. UDOMLJAVANJE I BRIGA O ŽIVOTINJAMA

Kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj postoje mnogi azili za životinje. Ipak, za životinju nema boljega od vlastitog kutka i brige vlasnika. Mnogobrojne su one koje ugibaju na ulici i cesti, a još tragičnije završe one koje se zatvore u šinteraje. Danas je mnogo mogućnosti za udomljavanje životinja, potrebno je tek poznanstvo ili broj azila koji će vam ustupiti vlasništvo. Ljubimac u domu ili bilo koja životinja u vašem dvorištu itekako utječe na razvoj vašeg djeteta. Uz životinju će se djetetov psihofizički razvoj poboljšati. Povezati će se sa bićem koje će mu uzvratiti ljubav i postati mu privrženo. Odraditi će poslove kao npr. hranjenje, mijenjanje vode, čišćenje... To će uvelike doprinjeti razvoju radnih navika i sticanju odgovornosti u djece.

6. HRVATSKA PO BIORAZNOLIKOSTI PRVA U EUROPI

Još uvijek u Hrvatskoj nije poznat točan broj divljih vrsta, a li do sada je zabilježeno oko 40.000 vrsta. Znanstvenici svake godine bilježe, otkrivaju i upisuju nove vrste i podvrste. Skupine poput algi, mahovina i gljiva vrlo su slabo istražene, dok su ribe, ptice, vodozemci i sisavci relativno dobro istraženi.

6.1. Trećini ugroženih vrsta prijete izumiranje

Međunarodna unija za očuvanje prirode u svom kriteriju kojim se procijenjuje ugroženost vrsta na najnovijem „crvenom popisu” kao ugrožene vrste navodi ukupno 70.294 vrste. Trećina ugroženih vrsta je suočena s visokim rizikom od izumiranja. U Hrvatskoj najveću prijetnju ugroženim vrstama predstavljaju aktivnosti koje izravno uništavaju staništa životinja, te korištenje bioloških resursa i onečišćenje. A to se odnosi na brane i korištenje voda, , otpadne vode iz poljoprivrede, komunalne otpadne vode i izgradnja stambenih i urbanih područja.

6.2. Sve više Hrvata odbacuje krzno i kožu

Zakon o zaštiti životinja ne provodi se u potrebnoj mjeri, ali svakim je danom sve više građana, te poznatih osoba koje su svjesne važnosti zaštite životinja. U hrvatskoj raste i broj vegetarijanaca i vegana, te ljudi koji odbacuju krzno i kožu i koriste proizvode koji nisu testirani na životinjama.

Slika 11. Životinje zajedno

ZAKLJUČAK

Životinje i ljudi su povezani i više nego što možemo zamisliti. Važnost životinja i njihovog postojanja je jedan od glavnih čimbenika za opstanak bilo koje vrste na Zemlji, pa tako i ljudske. Različite tradicije znače različite odnose prema životinjama. U svijetu je mnogo nepravde nanoseno životinjama. Istraživanja koja se provode na njima, testiranja kozmetike, krivolov, modna industrija...Sva ta nepravda nam je pokazatelj da se uistinu moramo zabrinuti i pridonjeti očuvanju životinjskih vrsta. Sama zaštita životinja neće biti dovoljna, ako se pojedinačno ne osvjestimo i počnemo brinuti o svijetu oko sebe. Ekološka svijest i edukacija je potrebna no ikada. Na sve načine informacije mogu doprijeti do nas, najvažnije je shvatiti ozbiljnost situacije i moguće scenarije sa izumiranjem nekih životinjskih vrsta. U ovom istraživanju sam iznjela metode kako osvjestiti naše najmlađe. Nije potrebna prijevremena edukacija i sve informacije globaliziranog svijeta. Dovoljno je početi od najranije dobi, ukazivati im na realnu sliku svijeta, te približiti ih životinjama. Zajedništvo i stapanje sa ostatkom živoga svijeta učinit će naš planet boljim mjestom za život. Djeca će dobiti čist pogled na svijet, solidarnost i uzajamno poštivanje će porasti. Onako kako se odnosimo prema životinjama i prirodi, tako će se one odnositi prema nama. Što učinimo danas, vratit će nam se sutra. Naša djeca će nam biti zahvalna.

LITERATURA

1. Juričić D., *Velika enciklopedija malih aktivnosti*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
2. *Crveni popis ugroženih biljaka i životinja Hrvatske*, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb, 2004.
3. Paroissien E., *Odgovori na dječja pitanja, Životinje*, Naša djeca, Zagreb, 2002.
4. Paroissien E., *Odgovori na dječja pitanja, Ekologija*, Naša djeca, Zagreb, 2005.
5. <https://www.wikipedia.org/>